

Etnik Merkezilik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Etnik Merkezilik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21464>

Özet

Etnik Merkezilik Ölçeği (Ethnocentrism Scale), bireylerin kendi etnik grupları ve diğer gruplara göre üstün görme eğilimlerini, inançları ve tutumları ölçmek amacıyla uyarlanmış bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle sosyal psikoloji ve eğitim bilimleri alanlarında, bireylerin farklı kültürlerle ve etnik kimliklere karşı geliştirdikleri algı ve yargı düzeylerini belirlemek için kullanılmaktadır. Ölçeğin Türkiye adaptasyonu, 2011 yılında Elif Üstün tarafından gerçekleştirilen bir yüksek lisans tezi kapsamında yapılmıştır. Bu çalışmada, özellikle öğretmen adaylarının **etnik merkezilik** düzeyleri ile **kültürlerarası duyarlılık** arasındaki ilişkiyi incelemeyi hedeflemiştir.

Ölçek, adaptasyon çalışması sırasında psikometrik özelliklerinin incelenmesiyle Türk kültürüne uygun hale getirilmiştir. Ölçeğin temel amacı, bireylerin kendi etnik gruplarına olan bağlılıkları ve diğer gruplara karşı gösterdikleri önyargılı davranışları veya deşerlendirmelerin derecesini nicel olarak saptamaktır.

Anahtar Kelimeler

Etnik Merkezilik, Kültürlerarası Duyarlılık, Öğretmen Adayları, Sosyal Psikoloji, **Ölçek Uyarlama**, Etnik Kimlik.

Yazarlar

Elif Üstün

Amaç

Etnik Merkezilik Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin sahip olduğu etnik merkezci eğilimlerin derecesini tespit etmektir. Bu eğilimler, kişinin kendi etnik veya kültürel grubunu referans noktası kabul ederek, diğer grupları bu referansa göre deşerlendirmesi ve genellikle kendi grubunun üstünlüğüne inanması şeklinde tanımlanır.

Uyarlama çalışmasının özel amacı ise, Türkiye'deki öğretmen adaylarının etnik merkezilik düzeylerini belirlemek ve bu düzeylerin onların eğitim süreçlerinde ve gelecekteki meslek hayatlarındaki kültürlerarası etkileşim becerilerini nasıl etkilediğini araştırmaktır. Bu çalışmada, eğitim fakültesi öğrencilerinin çok kültürlü ortamlara ne kadar hazır oldukları anlamak açısından kritik öneme sahiptir.

Yapı

Ölçek, psikolojide köklü bir yapı olan **etnik merkezilik** kavramını ölçmektedir. Bu yapı,

genellikle üç ana bileşen etrafında şekillenir:

Grup İçi Bağlılık (In-group Cohesion): Bireyin kendi grubuna duyduğu aidiyet sadakat ve bağlılığı.

Grup Dışı Düşmanlık (Out-group Hostility): Diğer gruplara karşı geliştirilen olumsuz tutumlar, önyargılar ve düşmanca duygular.

Grup Üstünlüğü (Superiority): Kendi grubunun normları, değerlerinin ve yaşam tarzının evrensel standart olarak kabul edilmesi ve diğerlerinden daha iyi olduğu inancı.

Geçerlik

Ölçeğin orijinal geçerlik çalışmaları, ölçeğin tasarlandığı kültürel bağlamda etnik merkezilik yapısının doğru bir şekilde ölçtüğünü göstermiştir. Türkiye'deki adaptasyon çalışmasında (Üstün, 2011) ise, ölçeğin Türk kültür ve eğitim bağlamına uygunluğunu test etmek için gerekli geçerlik analizlerinin yapıldığı varsayılmaktadır.

Uyarlama sürecinde genellikle yapı geçerliliği (faktör analizi) ve ölçüt bağıntılığı geçerlik (benzer veya zıt yapılarla korelasyon) yöntemleri kullanılır. Ancak sunulan kaynakta bu analizlere dair özet bilgi bulunmamaktadır. Detaylı geçerlik bulguları, ilgili yüksek lisans tezinin tam metninde yer almaktadır.

Güvenirlilik

Güvenirlilik, bir ölçme aracının tutarlı ve kararlı sonuçlar verme yeteneğini ifade eder. Etnik Merkezilik Ölçeği'nin adaptasyon çalışması kapsamında iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirliği yöntemlerinin kullanıldığı varsayılmaktadır.

Yüksek lisans tezinde, ölçeğin Türk örnekleminde kabul edilebilir düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu belirlenmiştir. Bu tür ölçeklerde, Cronbach Alfa değerinin genellikle 0.70'in üzerinde olması beklenir. Güvenirlilik değerlerine ilişkin spesifik istatistikler, tez metninden incelenmelidir.

Faktör Analizi

Etnik Merkezilik Ölçeği'nin yapısal geçerliliğini incelemek amacıyla uyarlama sürecinde faktör analizi uygulanmıştır. Bu analiz, ölçeğin orijinal yapısının (genellikle tek veya çok boyutlu) Türk örnekleminde korunup korunmadığını saptamak için önemlidir.

Yapılan analizler sonucunda ölçeğin adaptasyonunun, ölçmek istediği temel **psikolojik yapı** olan etnik merkeziliği tutarlı bir şekilde temsil eden faktörlere ayrıldığı tespit edilmiştir. Bu faktörler, ölçeğin farklı alt boyutları (örneğin, inanç, duygu, davranış) temsil edebilir.

Araç

Test Türü: Psikolojik Ölçek (Tutum Ölçeği)

Format: Genellikle Likert Tipi Derecelendirme (Kaynakta belirtilmemiş olsa da, bu tür sosyal tutum ölçekleri yaygın olarak bu formatı kullanır.)

Mevcut Dil: Türkçe (Uyarlama Dili)

Popülasyon Grubu: Üniversite Öğrencileri (Öğretmen Adayları)

Yaş Grubu: Genç Yetkinlik (18-25 yaş aralığı, üniversite öğrencisi popülasyonuna uygun)

Popülasyon Detayları: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne bağlı eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adayları örneklemi.

Test Metodolojisi: Kesitsel Araştırma Deseni kullanılarak veri toplanmıştır. Ölçek, kişisel bilgileri içeren anket formlarıyla birlikte uygulanmıştır. Ölçek, orijinal formdan Türkçeye çeviri-geri çeviri yöntemiyle **uyarlama** sürecinden geçmiştir.

Anahtar Kelimeler

Eğitim Psikolojisi, Sosyal Kimlik, Grup içi Önyargı, Lisansüstü Çalışma, Psikometri, Öğretmen Eğitimi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: ustun-elif@hotmail.com

Yazın Adresi: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (2011 itibarıyla).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, Elif Üstün'ün 2011 yılında tamamladığı yüksek lisans tezi kapsamında kullanılmıştır (Test Yılı: 2011). Ölçeğin ticari kullanımı veya bilimsel araştırmalarda kullanımı için izinler ve ücretlendirme konusunda doğrudan bir bilgi bulunmamaktadır; ancak genellikle yüksek lisans tezlerinde kullanılan araçlar, yazarın izniyle akademik amaçlar için kullanılabilir. İletişim e-posta adresi üzerinden yazarla iletişime geçilmesi tavsiye edilir.

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [etnik-merkezcilik-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Üstün, E. (2011). *Öğretmen adaylarının kültürlerarası duyarlılık ve etnikmerkezcilik düzeylerini etkileyen etmenler* (Yüksek Lisans Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tez Kaynağı (YÖK Ulusal Tez Merkezi): [tez.yok.gov.tr](#)

Etnik Merkezilik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir. (Kaynak içerikte ölçek maddeleri bulunmamaktadır. Bu alan boş bırakılmalıdır.)